

NHỚ LẠI QUÁ TRÌNH LÀM QUY HOẠCH TRỊ THỦY VÀ KHAI THÁC HỆ THỐNG SÔNG HỒNG

Đình Gia Khánh

*Nguyên Thứ trưởng Bộ Thủy lợi;
Nguyên Chánh Văn phòng Ủy ban sông Hồng*

Sau hoà bình lập lại ở miền Bắc (1954), Trung ương Đảng LĐVN, Chính phủ nước VNDCCH và Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng công tác thủy lợi: Đẩy mạnh đắp đê, khôi phục nhanh chóng các hệ thống thủy nông đã có, phát động phong trào nhân dân làm thủy lợi nhỏ, tích cực chống lụt, chống úng hạn, đẩy mạnh khôi phục và phát triển nông nghiệp.

Qua thực tế, Trung ương Đảng, Chính phủ và Bác Hồ sớm thấy sự cần thiết phải nghiên cứu một cách có hệ thống mới có thể đảm bảo công tác thủy lợi đạt hiệu quả chắc chắn. Do ta còn thiếu cán bộ và kinh nghiệm về mặt này, nên đã đề nghị Liên Xô và Trung Quốc giúp đỡ.

Năm 1957, một đoàn chuyên gia Liên Xô đã sang giúp ta nghiên cứu sơ đồ khai thác bậc thang thủy điện trên một số sông lớn, như sông Chảy, sông Lô, sông Gâm, sông Cầu. .. Qua đó, Chính phủ Liên Xô đã thoả thuận giúp ta khảo sát, thiết kế và xây dựng công trình thủy điện Thác Bà trên sông Chảy.

Năm 1958, một đoàn đại biểu Bộ Thủy lợi Trung Quốc, do Phó Bộ trưởng Tiền Chính Anh làm trưởng đoàn đã sang thăm Việt Nam, tìm hiểu tình hình công tác thủy lợi ở miền Bắc, trao đổi kinh nghiệm về phong trào nhân dân làm thủy lợi. Qua đó Chính phủ Trung Quốc đã thoả thuận giúp ta khảo sát, thiết kế và xây dựng hệ thống đại thủy nông Bắc Hưng Hải và nghiên cứu lập quy hoạch trị thủy và khai thác hệ thống sông Hồng.

Năm 1959, sau khi hoàn thành cụm công trình đầu mối cống Xuân Quan thuộc hệ thống đại thủy nông Bắc Hưng Hải, Bộ Thủy lợi nước ta đã tổ chức Ban chỉ đạo chuẩn bị nghiên cứu quy hoạch trị thủy và khai thác hệ thống sông Hồng gồm đồng chí Hà Kế Tấn, Thứ trưởng Bộ Thủy lợi (lúc ấy) làm Trưởng ban, đồng chí Nguyễn Văn Nhiên, Cục trưởng Cục khảo sát thiết kế thủy lợi (lúc ấy) làm Ủy viên và đồng chí Đình Gia Khánh Trưởng ban tuyên huấn công trường Bắc Hưng Hải (lúc ấy) làm Ủy viên chuyên trách. Cơ quan giúp việc là Phòng sông Hồng thuộc Bộ, gồm một số kỹ sư và cán bộ kỹ thuật chuyên trách, có sự tham gia của một số kỹ sư và cán bộ kỹ thuật các Cục, Vụ, Viện có liên quan của Bộ. Phòng sông Hồng đã thu thập các tài liệu kinh tế - kỹ thuật cần thiết hiện có, lập báo cáo những vấn đề quy hoạch trị thủy và khai thác hệ thống sông Hồng, phác hoạ chương trình hành động trước mắt, trình Ban chỉ đạo và Bộ Thủy lợi thông qua để trình Chính phủ. Ngày 14 tháng 1 năm 1960, Hồ Chủ tịch đã chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ thảo luận và ra nghị quyết nhiều việc, trong đó có việc thành lập Ủy ban trị thủy và khai thác sông Hồng (trích cuốn “Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi”, Nhà xuất bản Nông nghiệp năm 1960, trang 204).

Năm 1960, Bộ Thủy lợi tập trung chỉ đạo hai công tác chính:

1. Tổ chức khảo sát sơ bộ và tổng hợp lưu vực sông Hồng

+ Mùa khô đầu năm 1960, tổ chức một đoàn khảo sát sơ bộ và tổng hợp lưu vực sông Đà, sông Thao, sông Lô - Gâm. Đoàn do đồng chí Nguyễn Văn Lộc, Thứ trưởng kiêm Bí thư Đảng đoàn Bộ Thủy lợi (lúc ấy) làm Trưởng đoàn, có sự tham gia của nhiều kỹ sư và cán bộ kỹ thuật đầu ngành về địa hình, địa chất, khí tượng - thủy văn, thủy lợi, thủy công, kinh tế-xã hội thuộc Bộ Thủy lợi và một số ngành có liên quan ở Trung ương. Còn có sự tham gia của một đoàn chuyên gia thủy lợi Trung Quốc, do đồng chí Điền Trung, Phó Tổng cục trưởng thủy lợi thuộc Bộ Thủy lợi - Điện lực Trung Quốc (lúc ấy) làm Trưởng đoàn. Đoàn đã làm việc với lãnh đạo các tỉnh và một số huyện, tìm hiểu tình hình tự nhiên và kinh tế - xã hội ở các địa phương; đi khảo sát các đoạn đập Hoà Bình, Chợ Bờ, Vạn Yên, Tạ Khoa, Tạ Bú, Thác Lay (trên sông Đà), Thác Bà, ngã ba Lô - Gâm, Bắc Quang, Đại Thị (trên hệ thống sông Lô), Nhân Nghĩa và khả năng thông thuyền qua các ghềnh thác (trên sông Thao).

+ Sau đó một số kỹ sư và cán bộ kỹ thuật của Bộ Thủy lợi cùng đoàn chuyên gia Trung Quốc đã đi khảo sát sơ bộ các sông Phó Đáy, Cầu, Thương, Lục Nam, Tích, Hoàng Long, đi thăm hệ thống đê và các công trình thủy nông quan trọng ở trung du và châu thổ sông Hồng. Từ mùa khô cuối năm 1960 bắt đầu đi sâu nghiên cứu quy hoạch sông Hoàng Long để rút kinh nghiệm.

+ Sau mỗi đợt khảo sát sơ bộ, tập thể đã đánh giá tình hình tài liệu cơ bản đã có, lập kế hoạch thu thập tài liệu và khảo sát bổ sung về địa hình, địa chất, khí tượng - thủy văn, kinh tế - xã hội...

2. Xây dựng lực lượng làm quy hoạch sông Hồng

+ Đầu năm 1960, Bộ Thủy lợi đã tuyển dụng trên 500 thanh niên ở các tỉnh Trung du và châu

thổ sông Hồng, mở lớp đào tạo công nhân khảo sát địa hình, địa chất và quan trắc khí tượng - thủy văn do chuyên gia Trung Quốc giảng dạy và do Bộ Thủy lợi - Điện lực Trung Quốc viện trợ đồng bộ trang thiết bị kỹ thuật. Trên cơ sở đó đã lập các đội khảo sát địa chất, địa hình, tiền thân của Đoàn khảo sát thuộc Viện khảo sát - thiết kế thủy lợi sau này. Bộ cũng đã phối hợp với Cục Khí tượng (lúc ấy trực thuộc Chính phủ) tổ chức, xây dựng bổ sung hơn 100 trạm khí tượng và thủy văn chuyên dùng, tiền thân của Cục Thủy văn thuộc Bộ Thủy lợi sau này.

+ Phòng sông Hồng được tăng cường thêm một số kỹ sư và kỹ thuật viên tốt nghiệp các trường đại học ở Liên Xô, Trung Quốc, Pháp, các trường đại học Bách khoa, Sư phạm (khoa Địa lý kinh tế), kỹ thuật thủy lợi ở Hà Nội và một số cán bộ quản lý từ Bộ Thủy lợi, sĩ quan quân đội chuyên ngành, vừa đáp ứng công tác trước mắt, vừa chuẩn bị tổ chức Văn phòng Ủy ban sông Hồng, tiền thân của Cục Quy hoạch thủy lợi sau đó và Viện Quy hoạch thủy lợi hiện nay.

+ Các Đội Khảo sát địa hình - địa chất đã hoạt động ngay sau khi thành lập, có sự hướng dẫn và kiểm tra của chuyên gia Trung Quốc, trọng điểm là lập hệ thống cao trình thống nhất toàn vùng trung du và châu thổ sông Hồng, sau được nối vào cao trình chuẩn của trạm hải văn Hòn Dấu; lập hệ thống toạ độ và cao trình chuyên dùng ở lưu vực sông Lô và sông Đà, làm cơ sở cho việc đo bản đồ địa hình các đoạn đập dự kiến và vùng hồ Lô - Gâm, Hoà Bình, sau này được nối vào hệ thống toạ độ và cao trình quốc gia; trắc hội địa chất và khoan thăm dò địa chất công trình ở một số đoạn đập trọng điểm. Các công việc này tiếp tục trong nhiều năm sau.

+ Các trạm khí tượng - thủy văn chuyên dùng xây dựng trong nhiều năm, có trọng điểm, xây dựng trạm nào đưa vào hoạt động trạm đó.

Năm 1961 - 1962, tập trung nghiên cứu các quy hoạch chuyên ngành về trị thủy, thủy nông, thủy

điện, vận tải thủy và lựa chọn các công trình lợi dụng tổng hợp ở thượng nguồn.

+ Ngày 16/01/1961 Chính phủ ra Nghị định chính thức thành lập Ủy ban Trị thủy và khai thác sông Hồng, gọi tắt là Ủy ban sông Hồng, do Phó Thủ tướng Nguyễn Duy Trinh làm Chủ nhiệm, đồng chí Hà Kế Tấn làm Phó Chủ nhiệm thường trực và đại diện một số Ủy ban Nhà nước, Bộ, Tổng cục có liên quan làm Phó Chủ nhiệm hoặc Ủy viên. Cơ quan giúp việc và chuyên trách là Văn phòng Ủy ban sông Hồng, do đồng chí Đinh Gia Khánh tiếp tục phụ trách đặt tại Bộ Thủy lợi. Các ngành liên quan có tổ công tác, lo phối hợp hoạt động của ngành với Văn phòng Ủy ban sông Hồng, sau này một số ngành đã tổ chức viện quy hoạch để phối hợp công tác.

Ủy ban sông Hồng họp định kỳ, thông qua kế hoạch và phân công các ngành, các địa phương thực hiện, ghi thành kế hoạch hàng năm của các ngành, các địa phương. Ủy ban có ý kiến chỉ đạo phương hướng quy hoạch từng chuyên ngành và những vấn đề quy hoạch liên ngành. Văn phòng Ủy ban sông Hồng có những tổ hoặc phòng chuyên trách về các quy hoạch chuyên ngành và phòng tổng hợp lo chuẩn bị báo cáo quy hoạch tổng thể.

+ Trong quá trình làm quy hoạch, vẫn tiếp tục thu thập và khảo sát bổ sung các tài liệu kinh tế - kỹ thuật:

- Văn phòng Ủy ban sông Hồng tổ chức nhiều tổ hoặc đoàn công tác, có chuyên gia Trung Quốc và cán bộ kỹ thuật có liên quan của các ngành và địa phương tham gia, khảo sát bổ sung các công trình trên sông Đà, sông Lô, hệ thống đê, các vùng chậm lũ, phân lũ, thoát lũ, bảo vệ đầu nguồn, các vùng bị hạn, úng, mặn nghiêm trọng, các tuyến vận tải thủy và bến cảng quan trọng trên các sông lớn và kênh chính, các bãi cá đẻ tự nhiên trên các sông lớn. ...

- Các ngành và các địa phương có liên quan thu thập, hệ thống hoá các tài liệu kinh tế - xã hội,

lần đầu tiên làm dự báo dài hạn về phát triển nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp, điện, vận tải, làm cơ sở cho việc dự báo dài hạn nhu cầu và khả năng về chống lụt, chống úng, cấp nước cho nông nghiệp, đô thị, thủy điện, vận tải thủy...

- Bộ Thủy lợi - Điện lực Trung Quốc tổ chức quan trắc khí tượng - thủy văn, khảo sát địa hình, địa chất, thổ nhưỡng, nghiên cứu khả năng xây dựng các công trình thủy lợi, thủy điện lớn trên đầu nguồn lưu vực sông Hồng, phần thuộc lãnh thổ Trung Quốc và cung cấp cho Ủy ban sông Hồng những tài liệu tổng hợp về các vấn đề đó.

- Ban sông Hồng giới thiệu đồng chí Đinh Gia Khánh tham gia Ban Sinh vật địa thuộc Ủy ban Khoa học - Kỹ thuật Nhà nước do giáo sư Tạ Quang Bửu Phó Chủ nhiệm Ủy ban (lúc ấy) làm Trưởng ban. Các kết quả khảo sát và quy hoạch sông Hồng, các nhu cầu về tài liệu khoa học-kỹ thuật được báo cáo trong các buổi họp định kỳ của Ban. Qua đó Ban đã ghi vào kế hoạch công tác trọng điểm của mình và thông báo cho Ủy ban sông Hồng những kết quả ban đầu, nhất là về mạng lưới toạ độ và cao độ quốc gia, về bản đồ địa chất, về thủy triều, về bão nhiệt đới, về phân bố tài nguyên rừng, tài nguyên thủy sản, về đất xói mòn do mưa lũ, về động đất. ...

+ Giữa năm 1961, một đoàn đại biểu Ủy ban sông Hồng, do đồng chí Hà Kế Tấn làm trưởng đoàn đã sang thăm Trung Quốc. Đoàn đã được Bộ Thủy lợi-Điện lực Trung Quốc giới thiệu về tổ chức và kinh nghiệm hoạt động của các Ủy ban sông Hải Hà, Hoàng Hà, Trường Giang, Châu Giang, tổ chức cho đoàn đi thăm một số công trình thủy lợi - thủy điện lớn, một số hệ thống đê điều và thủy nông trên lưu vực các sông nói trên và giới thiệu những kinh nghiệm trong quá trình phát triển thủy lợi - thủy điện ở Trung Quốc. Cuộc đi thăm này rất bổ ích cho việc làm quy hoạch sông Hồng.

3. Phương hướng quy hoạch trị thủy và khai thác sông Hồng

+ Giữa năm 1962, Văn phòng Ủy ban sông Hồng đã trình Ủy ban, tại phiên họp mở rộng, báo cáo “Phương hướng quy hoạch trị thủy và khai thác sông Hồng” để đảm bảo cho việc lập quy hoạch chính thức được đúng hướng, Ủy ban đã thảo luận bỏ khuyết phương hướng quy hoạch, sau đó trình Bộ Chính trị Trung ương Đảng thông qua trong phiên họp do Bác Hồ chủ trì. Trước khi vào họp, Bác Hồ đã xem kỹ các bản đồ và sơ đồ quy hoạch dự kiến. Đồng chí Hà Kế Tấn đã báo cáo những công việc đã làm và những cố gắng trong quá trình làm quy hoạch, uỷ nhiệm đồng chí Đinh Gia Khánh trình bày báo cáo “Phương hướng quy hoạch trị thủy và khai thác sông Hồng”.

Bộ Chính trị đã thảo luận và thông qua phương hướng, đánh giá cao và biểu dương những cố gắng và kết quả đã đạt được. Việc này đã củng cố lòng tin và là nguồn cổ vũ to lớn đối với các ngành, các cấp, các cán bộ công nhân viên trong việc tiếp tục làm quy hoạch sông Hồng.

Năm 1963 - 1964 tập trung tính toán kinh tế - kỹ thuật và so sánh lựa chọn các phương án quy hoạch trị thủy và khai thác tổng hợp sông Hồng:

+ Về quy hoạch trị thủy: Làm rõ những đặc trưng của lũ sông Hồng; xác định mối quan hệ giữa đắp đê chống lụt, bảo vệ rừng đầu nguồn, thoát lũ lòng sông, chậm lũ và phân lũ, làm công trình không chế lũ ở thượng lưu; xác định tiêu chuẩn chống lũ, tiêu chuẩn kỹ thuật của các cấp đê, lựa chọn các phương án chậm lũ, phân lũ, không chế lũ...

+ Về quy hoạch thủy nông: Xác định mối quan hệ giữa giữ nước, dẫn nước, tháo nước, chống xói mòn; giữ sử dụng nước mưa, nước sông,

nước ngầm, lợi dụng ảnh hưởng của thủy triều; xác định tiêu chuẩn tưới nước, tiêu nước, rửa chua mặn; lựa chọn các biện pháp tưới tiêu tự chảy bằng nước sông, bằng hồ chứa nước, bằng trạm bơm; sơ bộ cân bằng nguồn nước mùa kiệt và dự kiến về khả năng diễn biến nước mặn ở các cửa sông; xác định yêu cầu có thêm nguồn nước mùa kiệt. ...

+ Về quy hoạch thủy điện: Dựa trên cơ sở sơ bộ đánh giá tiềm năng về nhiên liệu khoáng sản và thủy năng (lúc ấy) để xác định mối quan hệ giữa thủy điện và nhiệt điện; dựa vào các quy hoạch trị thủy và thủy nông (dự kiến) để xác định mối quan hệ giữa phát điện và lợi dụng tổng hợp; căn cứ kết quả khảo sát địa hình, địa chất, kinh tế - xã hội ở các thung lũng sông, để sơ bộ lựa chọn sơ đồ khai thác bậc thang trên các dòng sông lớn, một số sông vừa và sông nhỏ.

+ Về quy hoạch vận tải thủy: Dựa trên cơ sở dự báo dài hạn (sơ bộ) về nhu cầu vận tải, xác định mối quan hệ giữa vận tải đường sắt, đường bộ, đường sông; sơ bộ đánh giá khả năng thông thuyền của các dòng sông và các kênh chính hiện tại và sau khi có các công trình trị thủy, thủy nông, thủy điện được xây dựng theo quy hoạch; sơ bộ xác định tiêu chuẩn kỹ thuật của các phương tiện vận tải thủy có quan hệ đến việc xác định tĩnh không của các loại cầu cống và âu thuyền; kiểm tra độ an toàn về dòng chảy có quan hệ đến xói bồi các bến cảng chính. ...

+ Lựa chọn công trình đợt I trên sông Đà, sông Lô - Gâm và các công trình đầu mối quan trọng trên các sông Hoàng Long, sông Tích, sông Phó Đáy, sông Cầu, sông Thương, sông Lục Nam; dự kiến những biến đổi lòng sông ở hạ lưu của công trình đợt I trên sông Đà và sông Lô - Gâm...

+ Giữa năm 1963, Ủy ban sông Hồng đã cử một đoàn cán bộ do đồng chí Đinh Gia Khánh làm

trường đoàn, sang Liên Xô làm việc với Viện thiết kế năng lượng Matxcova và Viện Thiết kế thủy điện Ba-cu để tham khảo ý kiến của Bạn về quy hoạch sông Hồng. Đoàn đã giới thiệu với Bạn khái quát quy hoạch sông Hồng, đi sâu vào sơ đồ khai thác bậc thang sông Đà và sông Lô - Gâm và dự kiến lựa chọn công trình Hoà Bình (trên sông Đà) và công trình Tuyên Quang (trên sông Lô) là các công trình đợt I quan trọng nhất của lưu vực sông Hồng. Bạn đã góp nhiều lời khuyên, kết hợp với trao đổi kinh nghiệm quý báu về các vấn đề đoàn đã nêu. Đợt làm việc này là bước chuẩn bị đầu tiên cho việc Liên Xô nhận giúp ta khảo sát, thiết kế, xây dựng công trình thủy điện Hoà Bình sau này.

+ Đầu năm 1964, báo cáo quy hoạch trị thủy và khai thác sông Hồng đã được Văn phòng Ủy ban sông Hồng soạn thảo xong, có sự tham gia của đoàn chuyên gia thủy lợi Trung Quốc và của các ngành có liên quan. Ủy ban sông Hồng đã cử một đoàn đại biểu, do đồng chí Hà Kế Tấn, Bộ trưởng Bộ Thủy lợi (lúc ấy) kiêm Phó Chủ nhiệm thường trực Ủy ban dẫn đầu, đến Trung Quốc dự hội thảo khoa học Việt - Trung về quy hoạch sông Hồng do Bộ Thủy lợi-Điện lực Trung Quốc đăng cai tổ chức tại Bắc Kinh... Đoàn đại biểu Trung Quốc do Phó Bộ trưởng Tiền Chính Anh dẫn đầu gồm nhiều chuyên gia có kinh nghiệm của Bộ Thủy lợi-Điện lực Trung Quốc, của Ủy ban 4 dòng sông lớn đã nói ở trên của Trung Quốc, của tỉnh Vân Nam và một số tỉnh khác. Trước hội thảo, Bộ Thủy lợi-Điện lực Trung Quốc đã in toàn văn quy hoạch sông Hồng hàng Hoa văn (do ta dịch và cung cấp) phát cho các đại biểu Trung Quốc nghiên cứu và chuẩn bị ý kiến trước. Tại hội thảo, các đại biểu của Bạn đã phát biểu ý kiến thẳng vào các vấn đề mà phía ta quan tâm và đã thường xuyên nêu ra với đoàn chuyên gia Trung Quốc trong quá trình giúp ta làm quy hoạch sông Hồng. Bạn đánh giá cao báo cáo quy

hoạch và cho rằng qua quy hoạch sông Hồng, Bạn đã thu thêm được những kinh nghiệm quý.

Sau hội thảo, Bộ Thủy lợi-Điện lực Trung Quốc đã mời đoàn đại biểu ta đi thăm nhiều công trình thủy lợi - thủy điện có điều kiện tương tự với các công trình trong lưu vực sông Hồng. Tại Côn Minh, đoàn Bạn và đoàn ta đã trao đổi ý kiến về khả năng và điều kiện Trung Quốc có thể giúp ta khảo sát, thiết kế, xây dựng công trình Tuyên Quang trên sông Lô - Gâm.

+ Từ 1965 đến 1968, trong cuộc chiến tranh phá hoại miền Bắc của đế quốc Mỹ, Văn phòng Ủy ban sông Hồng được phép sơ tán lên vùng ngã ba sông Lô - Gâm, để có điều kiện tiếp tục khảo sát và nghiên cứu bổ sung về công trình Tuyên Quang và một số công trình khai thác bậc thang trên hai sông này. Đồng thời phối hợp với tỉnh Yên Bái quy hoạch các vùng chuyển dân khỏi vùng lòng hồ Thác Bà. Trong thời gian này, Văn phòng cũng được Bộ trưởng Bộ Thủy lợi Hà Kế Tấn giao nhiệm vụ cùng với Viện Khảo sát thiết kế thủy lợi thu thập các tài liệu, chuẩn bị cho công tác quy hoạch phát triển thủy lợi miền Nam sau khi được giải phóng.

4. Lập luận chứng kinh tế - kỹ thuật công trình Hoà Bình trên sông Đà

+ Năm 1969, sau khi chuyển cơ quan từ nơi sơ tán về Hà Nội, Văn phòng Ủy ban sông Hồng được giao nhiệm vụ chuẩn bị hợp tác với Liên Xô khảo sát và lập luận chứng kinh tế - kỹ thuật (TEO) công trình Hoà Bình trên sông Đà, dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Bộ trưởng kiêm Phó Chủ nhiệm Ủy ban sông Hồng Hà Kế Tấn và Thứ trưởng Bộ Thủy lợi Phan Mỹ (lúc ấy).

Văn phòng đã tập trung lực lượng hệ thống hoá các tài liệu quy hoạch, dịch một số sang Nga văn; cập nhật hoá các tài liệu khí tượng-thủy văn, nhất là sau các năm hạn 1962-1963 và các

trận lũ tương đối lớn 1964, 1968, 1969; lập hồ sơ kho lưu trữ mẫu địa chất đã khoan thăm dò trong quá trình làm quy hoạch; tăng cường cán bộ tính toán thủy lợi - thủy năng và thủy công; tập trung các đội khảo sát địa hình, địa chất, thành lập Đoàn khảo sát sông Đà; phác thảo Chương trình hoạt động trình Ủy ban sông Hồng và Bộ Thủy lợi thông qua.

+ Đầu năm 1970, một đoàn chuyên gia tiền trạm của Liên Xô đã sang tìm hiểu về quy hoạch sông Hồng và công trình Hoà Bình. Văn phòng Ủy ban sông Hồng đã giới thiệu với Ban về các vấn đề có liên quan. Đoàn chuyên gia tiền trạm Liên Xô đã tìm hiểu và trao đổi ý kiến với ta vấn đề làm công trình Hoà Bình hay công trình Tuyên Quang trước và đề nghị được đi xem đoạn đập Tuyên Quang; vấn đề quan hệ giữa nhiệm vụ phát điện với nhiệm vụ chống lũ và đề nghị đi xem hệ thống đê và các công trình phân lũ ở hạ du; vấn đề sơ bộ bậc thang sông Đà và việc lựa chọn công trình đợt I Hoà Bình và đề nghị đi xem một số đoạn đập trên sông Đà; đánh giá các tài liệu kinh tế - kỹ thuật đã có, nhất là về địa hình, địa chất, khí tượng - thủy văn, di dân trong vùng hồ; tìm hiểu khả năng của ta về cán bộ, công nhân, trang thiết bị kỹ thuật và đề nghị được đi thăm công trường thủy điện Thác Bà để tìm hiểu tại thực địa khả năng thi công của ta; trao đổi ý kiến sơ bộ các vấn đề thủy công và thi công như xử lý đá vôi và khe sâu ở đoạn đập Hoà Bình, chọn loại vật liệu để đắp đập, bố trí tràn xả lũ, nhà máy điện ngầm hay hở, mặt bằng công trường, vận tải trong thi công... Đoàn chuyên gia tiền trạm Liên Xô cho rằng việc công trình Hoà Bình làm công trình đợt I trong sơ đồ khai thác bậc thang sông Đà và xác định nhiệm vụ lợi dụng tổng hợp của công trình Hoà Bình là hợp lý; Liên Xô chỉ cần cử chuyên gia giỏi và cung cấp cho ta các trang thiết bị kỹ thuật cần thiết mà ta chưa có là phương pháp hợp tác hiện thực; phác họa chương trình hoạt động trong 3

năm để khảo sát và lập luận chứng kinh tế - kỹ thuật công trình Hoà Bình...

+ Sau đó, một đoàn cán bộ của Văn phòng Ủy ban sông Hồng do đồng chí Đinh Gia Khánh (Chánh Văn phòng lúc ấy) làm trưởng đoàn, đã sang làm việc với Viện thiết kế năng lượng Matxcova do Phó Viện trưởng Malusev chủ trì. Hai đồng chí Đinh Gia Khánh và Malusev đã được cấp có thẩm quyền hai nước uỷ nhiệm ký biên bản về kế hoạch hợp tác giữa Liên Xô và Việt Nam trong việc khảo sát và lập luận chứng kinh tế - kỹ thuật công trình Hoà Bình trên sông Đà, tại Matxcova.

+ Chính phủ đã triệu tập một hội nghị cán bộ tại thị xã Hoà Bình, do Phó Thủ tướng Đỗ Mười (lúc ấy) chủ trì, có lãnh đạo các ngành và các tỉnh Hoà Bình, Sơn La cùng một số tỉnh khác tham gia, để giao nhiệm vụ và phân công thực hiện kế hoạch hợp tác với Liên Xô khảo sát và lập luận chứng kinh tế - kỹ thuật công trình Hoà Bình. Bộ Thủy lợi là ngành chủ quản. Các ngành và địa phương có liên quan cử cán bộ và cấp kinh phí tham gia thực hiện các công tác được giao. Văn phòng Ủy ban sông Hồng chịu trách nhiệm trực tiếp phối hợp hoạt động của các ngành, các địa phương và với đoàn chuyên gia Liên Xô trong toàn bộ quá trình thực hiện kế hoạch.

+ Một đoàn chuyên gia Liên Xô đã đến làm việc tại Việt Nam. Đến cuối năm 1972, luận chứng kinh tế - kỹ thuật công trình Hoà Bình đã được đoàn chuyên gia Liên Xô soạn thảo xong. Ủy ban sông Hồng và Bộ Thủy lợi đã tổ chức một hội thảo khoa học, gồm lãnh đạo và chuyên gia của các ngành và địa phương có liên quan, tại Hà Nội để tham gia ý kiến vào luận chứng kinh tế - kỹ thuật. Sau đó đồng chí Trần Đại Nghĩa, chủ nhiệm Ủy ban Khoa học - Kỹ thuật Nhà nước (lúc ấy) được Chính phủ uỷ nhiệm thẩm tra và duyệt luận chứng kinh tế - kỹ thuật công trình Hoà Bình. Văn bản duyệt đã được ký tại Hà Nội.

Từ đó, việc khảo sát, thiết kế và thi công công trình Hoà Bình được chuyển giao sang Ban sông Đà trực thuộc Chính phủ, vẫn do Bộ trưởng Hà Kế Tấn làm Trưởng ban.

+ Từ khi chuyển cơ quan từ nơi sơ tán về Hà Nội, Văn phòng Ủy ban sông Hồng được Bộ Thủy lợi giao làm thêm nhiệm vụ của Cục Quy hoạch Thủy lợi. Văn phòng đã dành một phần lực lượng tiếp tục làm quy hoạch cụ thể hệ thống đê và một số hệ thống thủy nông lớn ở miền Bắc; đã tham gia chuẩn bị báo cáo quy

hoạch thủy lợi để lãnh đạo Bộ trình bày trong hội nghị thủy lợi tại Đồ Sơn do Tổng Bí thư Lê Duẩn trực tiếp chủ trì (tháng 8/1974). Sau đó tham gia công tác hoàn chỉnh thủy nông (1974 - 1975) và chuẩn bị cho công tác quy hoạch thủy lợi ở miền Nam ngay sau ngày giải phóng và thống nhất đất nước. Từ đây trở thành Viện Quy hoạch và Quản lý nước, hiện nay là Viện Quy hoạch Thủy lợi thuộc Bộ Thủy lợi, rồi thuộc Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn từ tháng 11/1995./.